

Kolonialisme

Hvorfor læse denne tekst?

Arven fra europæisk kolonialisme er tydelig i alle livssfærer, og dette gælder også for uddannelse. Imidlertid er kolonial arv og forhold ikke altid let synlige, og indflydelsen fra kolonitiden kan derfor virke fjern. Ved at kaste lys over denne arv kan antropologien hjælpe lærere med at finde måder at engagere sig i dekoloniseringen af uddannelse på.

Historisk kontekst

Kolonialisme er en form for styre, et regeringssystem, der både er centraliseret og ekspansivt. I denne tekst henviser den til den europæiske koloniseringsproces (Vesteuropa), der startede i det 15. århundrede og er tæt knyttet til imperialismen. Som en historisk proces har europæisk kolonialisme konfigureret den verden, vi kender i dag, på meget betydningsfulde måder. Selve rigdommen og velstanden i Vesteuropa er afhængig af koloniale projekter. Ofte skelnes der mellem bosætterkolonialisme, som i Australien, De Forenede Stater eller for nylig Israel, og udnyttelse af kolonialisme, der inkluderer udnyttelse af jord, ressourcer, mennesker og deres arbejde som i tilfælde af belgisk kolonisering af hvad der er i dag Den Demokratiske Republik Congo. Disse forskelle er imidlertid foreløbige, da de fleste koloniale projekter inkluderer elementer af både og meget mere. I dag hører vi ofte om postkolonialisme og dekolonisering såvel som neokolonialisme i brede sammenhænge. Mens postkolonialisme henviser til den akademiske undersøgelse af koloniale projekter og deres arv, henviser dekolonisering undertiden til processen med at kæmpe for og opnå uafhængighed, der startede en masse i anden halvdel af det 20. århundrede. Vigtigere er, at dekolonisering også henviser til "afsløringen og nedtagningen af den kolonialistiske magt i alle dens former" (Ashcroft et al. 1995: 56). Neokolonisering refererer til det faktum, at selvom tidligere koloniserede lande stort set har fået uafhængighed, forbliver de afhængige af tidligere koloniale magter gennem logikken i de økonomiske, politiske, sociale og kulturelle systemer, der er skabt og udviklet under kolonistytet. Et tilsyneladende banalt, men meget brugt eksempel på et kolonialt perspektiv, som vi har tendens til at tage for givet, er ethvert konventionelt kort over den verden, hvor Europa har den øverste og centrale position.

Afkolonisering af uddannelse betyder at stille spørgsmålstegn ved centralitet, og hierarki i alle former for viden, ikke kun viden om kortfremstilling. Fordi koloniale projekter og deres efterfølgende er indlejret i meget, om ikke det meste af vores nutidige videnproduktion, har de særlig stærke konsekvenser for uddannelse. At sætte spørgsmålstegn ved selve produktion af viden, hvad der tænkes, hvordan og hvorfor fremhæver viden om, hvordan europæisk kolonialisme har konfigureret og fortsætter med at konfigurere den verden, hvor vi lever og underviser.

a) Diskussion

Det er vigtigt at forstå, at kolonihistorier er præget af deres mangfoldighed af former, effekter, reaktioner og forhandlinger, erfaringer og samarbejde. Der er mange forskellige

TRANSCA

kolonihistorier, og i undervisningsmiljøer skal lærere og undervisere være opmærksomme på dem, der er af umiddelbar betydning for læreren og den aktuelle klasse. Uddannelse har historisk været et af de vigtigste instrumenter til kolonisering. Kolonisatorer brugte uddannelse til at assimilere og tilpasse de oprindelige folk i en bestemt koloni, ofte uddanne dem til arbejdsstyrken, mens de arbejdede for at slette deres viden og praksis, herunder deres økonomiske systemer, familiesystemer, politiske systemer, religiøse, medicinske og uddannelsessystemer og mere .

Begrebet kolonisering er også nyttigt til at kaste lys over former for undertrykkelse relateret til klasse og køn. Især kan 'kolonial uddannelse' også forstås som et specifikt eurocentrisk og androcentrisk (mandligt) perspektiv tænkt på og udøvet som universelt. Desuden er mange europæiske institutioner stadig stort set arven fra kolonitiden, og skoler og uddannelse er ingen undtagelse. Spørgsmål om identitet, race, nation, geografi, familie, historie, kapitalisme og endda økologisk krise kan ikke forstås fjernet fra tidligere koloniale projekter. Uddannelsesudfordringen er, hvordan man beskæftiger sig med kolonialisme og dens mange arv i daglige uddannelsesmiljøer, og i forhold til nationaliserede læseplaner med særlige måder at præsentere nationale, europæiske og verdenshistorier I dag er der forskellige afkoloniseringsbevægelser på tværs af akademiske discipliner, statslige institutioner og civile samfund, som lærere kan trække på i deres egen indsats for at bringe koloniale arv og deres konsekvenser i børnenes liv frem i lyset.

b) Praktisk eksempel

Undervisning af studerende på deres første sprog (modersmål) kan være en dekoloniserende praksis, ligesom det kan være at undervise i et andet sprog, men det kan også betyde at inkludere emner, ideer og betydningsfulde mennesker, der resonerer med og er forbundet med studerendes baggrund såvel som baggrunde for bestemte lokaliteter med deres egne historier. I den henseende kan antropologi også tilbyde en måde at udforske disse baggrunde og historier inklusiv feltarbejde-lignende aktiviteter og øvelser ved hjælp af etnografiske værktøjer og teknikker såsom deltagerobservation, interview, livshistoriske interviews og andre værktøjer til vores rådighed, der giver studerende mulighed for at give dem værktøjer til selv at udforske og afdække forskellige former for viden om verden.

Jason G. Irizarry og Tara M. Brown (2014) praktiserer Participatory Action Research (PAR), hvor repræsentanter deltager som medforskere. Denne tilgang er baseret på troen på, at forståelse og løsning af sociale problemer kræver viden om dem, der er direkte berørt af dem. Irizarry og Brown har gennemført et deltagelsesaktivt forskningsprojekt - Project FUERTE (Future Urban Educators Conducting Research to Transform Teacher Education) - der engagerede studerende i amerikanske byskoler til at samkonstruere forskning og samtidig forbedre deres akademiske færdigheder. Projektets primære mål var at gøre de studerende fortrolige med konventionerne fra PAR som et middel til at undersøge de pædagogiske oplevelser hos latino-, afroamerikanske og andre minoritetsungdomme, som historisk set er blevet undervurderet af skoler. Studerende var forskere i deres egne erfaringer og udviklede anbefalinger baseret på deres forskning til forbedring af lærerpraksis. Når studerende engagerede sig i

TRANSCA

læringsprocessen for PAR, blev de mere kritiske og involverede i deres uddannelse og fik beføjelse til at gøre noget ved det.

Tænk videre:

- Prøv at forestille dig en verden, hvor europæisk kolonialisme ikke skete?
- Hvordan ville dit liv se ud? Ville staten, hvor du bor, se helt anderledes ud nu? Hvad ville have ændret sig for dets borgere, inklusive dig og de studerende?
- Tænk på din læseplan. Er det eurocentrisk? Hvilken litteratur bruger du til dine klasser? Hvad lærer du som "klassisk"? Inkluderer du kilder og eksempler fra hele verden? Inkluderer du perspektiver og viden fra ikke-hvide mennesker og kvinder?
- Hvordan interagerer du med dine studerende? Kan de få indflydelse på, hvad de lærer, og hvordan? Tager du deres identiteter i betragtning og reflekterer over dig selv?

KEY-WORDS/ KRYDS-REFERENCER

At gå i skole, Ethnocentrisme, Intersektionalitet, Refleksivitet

Litteratur

Asad, T. (1973). *Anthropology & the colonial encounter*. London: Ithaca Press.

Ashcroft, B., Griffiths, G., & Tiffin, H. (Eds.). (1995). *The post-colonial studies reader*. London: Routledge.

Gupta, A., & Ferguson, J. (Eds.). (1997). *Culture power place: Explorations in critical anthropology*. Duke University Press.

Irizarry, J., Brown, T. (2014.) "Humanizing Research in Dehumanizing Spaces: The Challenges and Opportunities of Conducting Participatory Action Research with Youth in Schools." In D. Paris and M. Winn (eds.), *Humanizing Research: Decolonializing Qualitative Inquiry with Youth And Communities*, Thousand Oaks, CA: SAage. (63-80).

Loftsdóttir K. (2019). *Crisis and Coloniality at Europe's Margins. Creating Exotic Iceland*. London: Routledge.

Said, E. (1979). *Orientalism*. Vintage Books.

Stoler, L. A. (1995). *Race and the Education of Desire: Foucault's History of Sexuality and the Colonial Order of Things*. Durham: Duke University Press.

Stoler, L. A. (2013). *Imperial Debris: On Ruin and Ruination*. Durham: Duke University Press.

Forfattere: Jelena Kuspjak, Danijela Birt Katić (CROATIA)

TRANSCA

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents, which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use, which may be made of the information contained therein.

